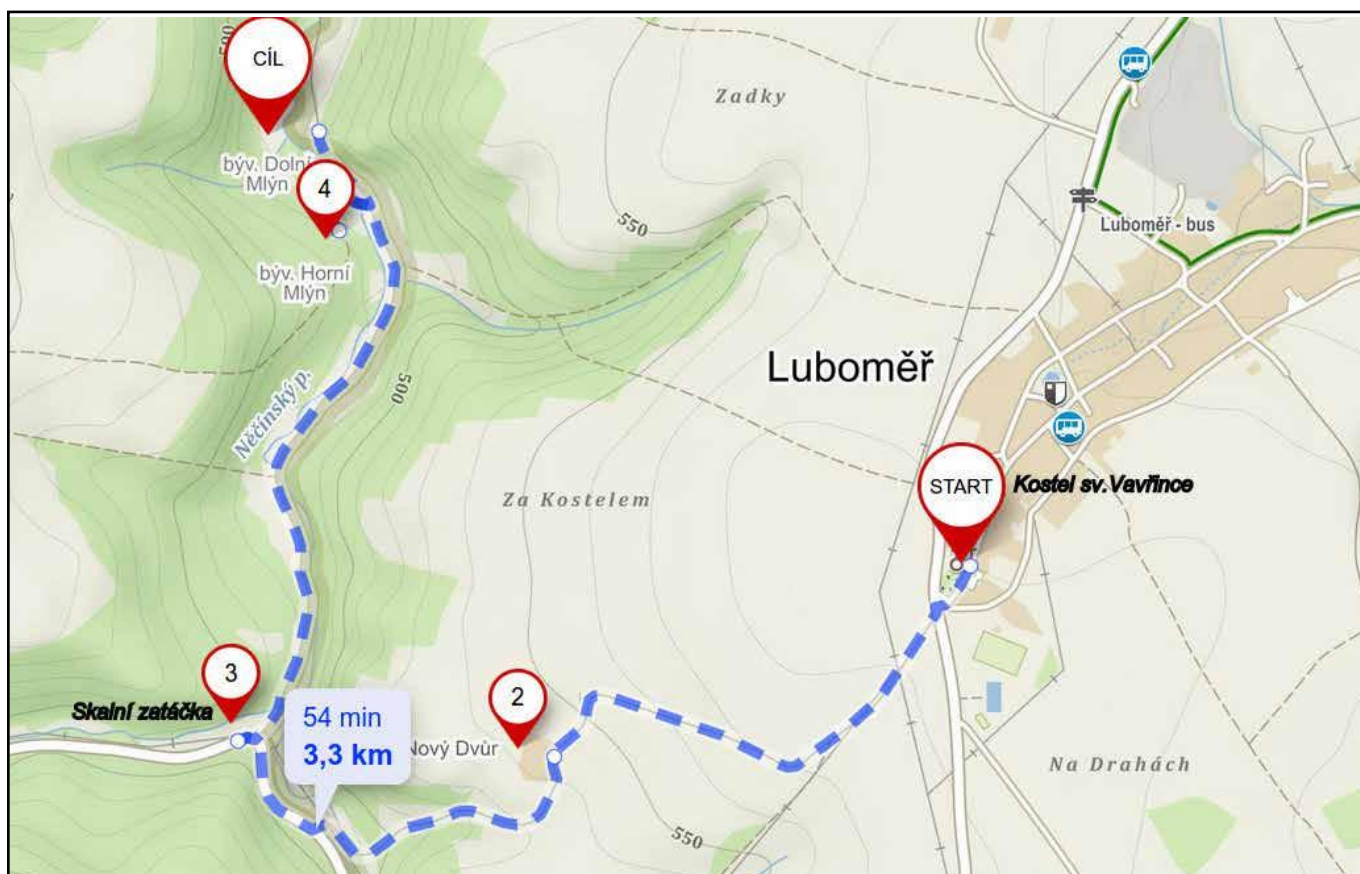

Za zaniklými vodními Mlýnky¹ na Něžčinském potoku

V překrásném údolí Něžčinského potoku na hranici katastru Luboměře pod Strážnou (něm. Liebebenthal) a katastru české Luboměře stávaly do 50. let 20. století dva menší vodní mlýny. Místní obyvatelé je znali podle posledních předválečných majitelů - Horního mlýnku pod názvem Klevarův (nebo Klívarův) mlýn a Dolního mlýnku jako mlýna Schmiedova. Protože v současnosti uvedené mlýny z krajiny téměř úplně vymizely, uvádíme zde pro případné zájemce o víkendový výlet situační mapku oblasti včetně fotografií jejich lokalit (4 - Horní mlýnek a Cíl - Dolní mlýnek). Na přiložené mapce jsme vyznačili modře trasu od luboměřského kostela sv. Vavřince o délce 3,3 km, kterou lze ujit za 54 minut nebo ujet na kole za 13 minut.

2021. Údolí Něžčinského potoku s vyznačením polohy Dolního mlýnku (Cíl), Horního mlýnka (4) a samoty Nový Dvůr (2). Na silnici Lipná - Luboměř pod Strážnou je uvedena pod číslem (3) Skalni zatáčka, která je vstupní branou do Něžčinského údolí. Výřez turistické mapy, www.mapy.cz

¹ Pomístní název Horního - Klívarova mlýna a Dolního - Schmiedova mlýna - „Mlýnky“ (ve spálovském nářečí „Mujňky“), pravděpodobně souvisí s nízkým výkonem mlýnského kola, daným omezenou hltností mlýnského náhonu (viz dále). Oba vodní mlýny stály na levém břehu potoku Něžčina a proto už patřily do katastru obce Luboměř pod Strážnou.

2020. Torzo Horního mlýnka (4). Na obrázku jsou vidět základy budovy bývalého mlýna a zbytek mlýnského náhonu.
Foto Martin Konečný, www.mapy.cz

2020. Torzo Dolního mlýnku (Cíl). Na obrázku je pravděpodobně vstup do budovy bývalého mlýna.
Foto Martin Konečný, www.mapy.cz

Nejstarší informaci o existenci Horního a Dolního mlýnku na Něžčinském potoce máme z gruntovních knih potštátského panství z roku 1750. Uvádí se v nich, že od dvou mlynářů dostává vrchnost ročně 29 zl. 40 kr.. Na historických mapách jsou oba mlýny poprvé uvedeny na II. Františkově mapování Moravy z let 1836 - 1852 a podrobněji pak jako „Obermühle“ (Horní mlýn – viz 4) a „Niedermühle“ (Dolní mlýn - viz Cíl) na Stabilním katastru císařských otisků z roku 1830.

Pohled do historie Horního mlýnku (Obermühle)

Areál Horního mlýnku obsahoval čtyři budovy. Červeně je označená zděná stavba mlýna z tvrdého materiálu a tři další dřevěné stavby označené žlutou barvou byly budovy pro hospodářské účely. Mlýnský náhon přiváděl vodu na levou stranu budovy Horního mlýnku, přičemž začátek náhonu opouštěl Něžčinský potok za Luboměří pod Strážnou (dále Luboměř p. S.) a za Horním mlýnkem pokračoval k mlýništi Dolního mlýnku, odkud se vracel do Něžčinského potoka. Mlýnské kolo na horní vodu poskytovalo při průtoku množství vody 160 l/sec a spádu 4,55 m výkon 5,03 kW.

V roce 1930 bylo instalováno pro pilu a šrotovník druhé kolo na horní vodu, které při průtoku množství vody 140 l/sec a spádu 4,15 m dávalo výkon 3,77 kW. Pila v roce 1921 vyhořela a její provoz už nebyl obnoven. Majitelé mlýna provozovali i vedlejší výdělečnou činnost - polní hospodářství na pozemkových parcelách: č. par. 1568 (zeleninová zahrada s ovocnými stromy), č. par. 1560, 1561, 1565, 1566, 1569 (louky a pastviny se stromy) a č. par. 1563, 1572, 1573 (pole).

Prvním dohledaným mlynářem na Horním mlýnku čp. 49 byl Paul Horning, který ho koupil spolu

2021. Pravý přítok Odry - Něžčinský potok na své horní části toku (před Horním mlýnkem). Foto Petr Synek, www.mapy.cz

s příslušejícími polnostmi a loukami od svého otce 7. února roku 1653 za 100 moravských tolarů. 24. dubna roku 1676 koupil mlýn za 61 zlatých moravských jeho syn Thomas Horning a po smrti Thomase Horninga koupil mlýn 15. září 1680 za 84 zlatých moravských Michal Berger. Rod Berger potom vlastnil Horní mlýnek 277 let v pořadí: Josef Berger, Franz Berger I., Franz Berger II., Alois Berger, který vlastnil mlýn až do roku 1857. Josef Berger se roku 1715 v luboměřském kostele Panny Marie Sněžné oženil se Sussanou Mück. Za rok, v 31 letech, se stal majitelem Horního mlýnku. Jeho syn Franz Berger I. se jako vlastník mlýna v 62 letech oženil 30. ledna 1792 v kostele Panny Marie Sněžné s 48letou Eleonorou Sommer. Hospodařil zde až do svých 78 let. Mlynář Franz Berger II. se stal vlastníkem Horního mlýnku v roce 1802, kdy rovněž uzavřel sňatek s Annou Marií Jordan.

1830. Horní mlýnek (Obermühle) čp. 49 na Něžčinském potoce v katastru Luboměře pod Strážnou. Výřez z mapy Císařských otisků stabilního katastru Moravy a Slezska, www.geoportal.cuzk.cz

Chronologický sled majitelů/mlynářů Horního mlýnka čp. 49

Doba držení mlýna	Jméno a příjmení majitele mlýna	Datum a místo nar. majitele mlýna	Rodné jméno manželky	Datum a místo nar. manželky
1653	Paul Horning	1625 Luboměř p. S.	Justina Horning	
1676	Thomas Horning	1652 Luboměř p. S.		
1680	Michal Berger	1654 Luboměř p. S.		
1716	Josef Berger	1685 Luboměř p. S.	Susanna Mück	1695 Luboměř p. S.
1759	Franz Berger I.	1724 Luboměř p. S.	Eleonora Sommer	1744 Luboměř p. S.
1802	Franz Berger II.	1774 Luboměř p. S.	Anna Maria Jordan	1783 Luboměř p. S.
1838	Alois Berger	1808 Luboměř p. S.	1. Rosalie Nowak 2. Josefa Demel	1820 Velká Střelná 1814 Dětrichov n. B.
1857	Viktorin Mück	1841 Velká Střelná	Beata Sauter	1842 N. Těchanovice
1876	Franz Richter	1825 Luboměř p. S.	Emilie Herodek	1825 Luboměř p. S.
1902	Rudolf Klívar st. Karolina Klívar(Richter)	1865 Jindřichov	Karolina Richter	1864 Luboměř p. S.
1925 - 1946	Josef Richter	1875 Luboměř p. S.	svobodný	svobodný

1910. Horní mlýnek s pilou na Něžčinském potoce za majitelky Loty Klívar (Klywar). Čelní pohled na zděnou budovu mlýna.

In Dieter Lehrert: *Liebenthal-Geschichtliche Zeittafel Ortschronik*, 2017. Archiv Jindřicha Machaly

Mlynář Horního mlýnku na Něžčinském potoce Rudolf Klívar st. se synem Rudolfem okolo roku 1910. Fotograf P. Vývozil. Olmütz, Backergasse .No. 13.

Archiv Marie Šindlerové z Hilbrovic

Poslední majitel rodu Alois Berger byl dvakrát ženatý: poprvé s Rosalií, dcerou domkaře Martina Nowaka z Velké Střelné. Spolu měli dceru Wilhelmínu (*1841) a syna Mauritze (*1843). Po úmrtí manželky se oženil podruhé s Josefou, dcerou mlynáře Zachariáše Demela z Dětrichova nad Bystřicí, se kterou měl syny Josefa (*1841), později pomocného mlynáře na Horním mlýnku, Aloise (*1859) a Raimunda (*1863). V roce 1864 Josefa Berger, rozená Demel, ovdověla, provdala se za penzistu

Franze Petera a společně s jejími dětmi žili nadále na Horním mlýnku. Mlín posléze prodala mlynáři Viktorínovi Mückovi, synovi mlynáře Antona Mücka z obce Zálužné u Vítkova. Od roku 1880 hospodařil na Horním mlýnku mlynář Franz Richter a po něm Rudolf Klívar st. Franz Richter se vyučil mlynářskému řemeslu u učebního spálovského mistra (větrného mlynáře Johanna Herodka) a výuční list mu 28. června roku 1857 vydal mlynářský cech¹ ve Spálově.

1. Franz Richter získal mlynářskou profesi pro kterýkoliv mlýn - větrný nebo vodní. V 19. století se totiž nerozlišovalo zařízení jednoduchých vodních mlýnů (tzv. klapáčů) od mlýnů větrných.

Dcera Franze Richtera Karolína (Loty) se provdala v roce 1895 za Rudolfa Klívarar st.. Byla vyučena švadlenou a uměla velmi dobře šít. Oblékla nejednu nevěstu do svatebních šatů. Klívarovi měli jediného syna Rudolfa, který musel narukovat do 1. světové války. Po první dovolené se mu již nechtělo vracet zpět na frontu, a proto se sám zranil. Kulkou si prostřelil koleno tak nešťastně, že mu nohu museli v nemocnici amputovat a on nakonec na následky zranění zemřel. Jeho otec Rudolf Klívar st. byl vyučen kolářem a jako šikovný řemeslník neměl nouzi o práci. Vedle práce mlynářské vykonával i řemeslo kolářské, ale rád se napil. Jednou se vracel podnapitý domů, a když přecházel úzkou lávkou nad potokem, spadl do vody. Prochládl, dostal zápal plic a v roce 1922 zemřel. Po jeho smrti předala jeho manželka Karolína mlýn svému svobodnému bratrovi, mlynáři Josefu Richterovi¹. Mlynář Josef Richter pracoval na Horním mlýnku až do roku 1946. Spolu s bratrem Paulem Richtrem s rodinou a sestrou Karolínou Klívar, rozenou Richter byli 12. října roku 1946 vysídleni do Německa (Sběrné středisko Moravský Beroun).

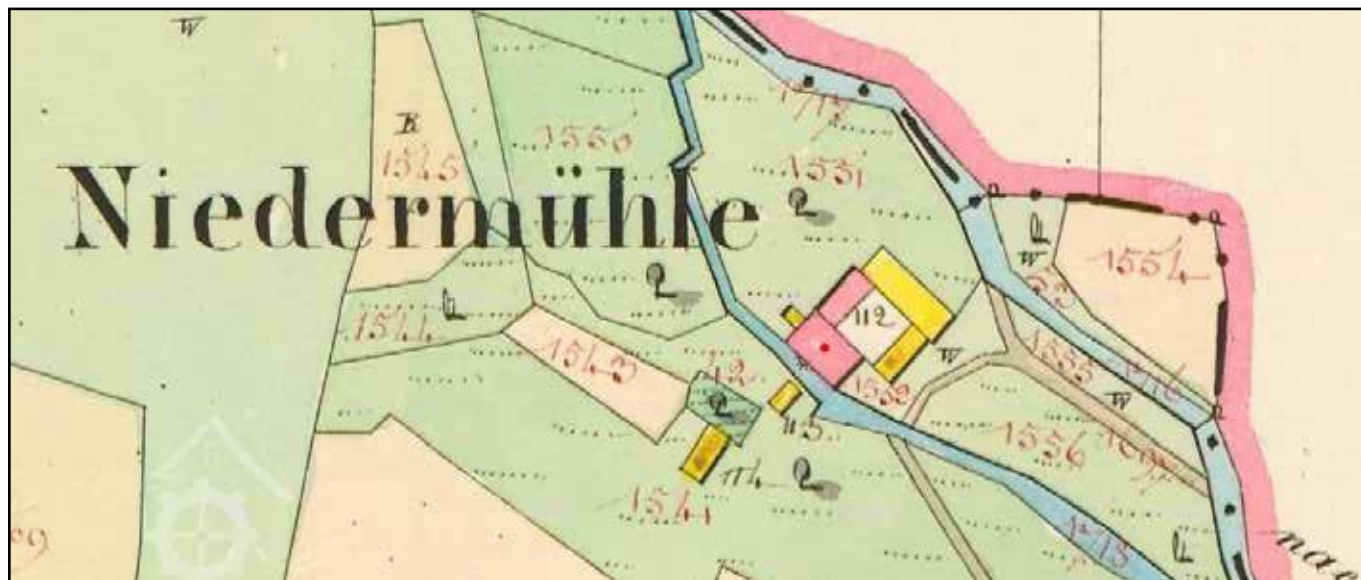
Kronikář a písmák Rudolf Mík z Luboměře si v roce 1929 ve své kronice poznamenal: „U Horního mlýnku na Něžíně, asi 20 kroků od mlýnice nad cestou

vodní strouhy, stávala zděná kaple z kamení, omítnuta a bíle nalíčená. Podobné kaple byly v Lindavě², v Liptáni³ a u Rudoltovic⁴. Uvnitř kaple byl o svátcích ozdoben a osvětlen svíčkami oltář. Někteří poutníci z Luboměře, kteří putovali dříve ke Staré vodě⁵, se u této kaple zastavovali. V roce 1928 začal tehdejší majitel Horního mlýnku Josef Richter kapli bourat a rozebírat, a tak z kaple zůstaly jen kousky zdi”.

Pohled do historie Dolního mlýnku (Niedermühle)

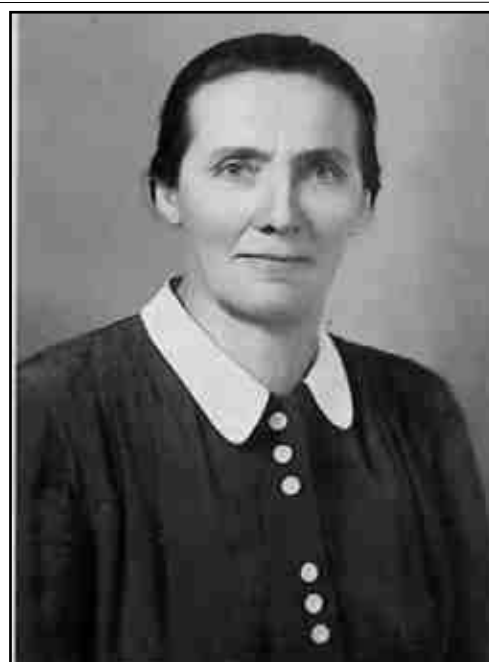
Areál Dolního mlýnku tvořily čtyři budovy. Dvě červeně označené budovy byly zděné stavby vlastního mlýna a další dvě dřevěné stavby sloužily k hospodářským účelům. Mlýnský náhon přiváděl vodu k mlýnskému kolu na pravou stranu budovy Dolního mlýnku. Kolo na horní vodu poskytovalo při průtoku vody 120 l/sec a spádu 3,96 m výkon 3,03 kW. V roce 1910 byl mlýn rozšířen o pilu. V roce 1930 zahájil provoz šrotovník, který používal kolo na horní vodu o výkonu 6.88 kW.

Majitelé Dolního mlýnku provozovali i vedlejší zemědělskou činnost - chov domácích zvířat a polní hospodářství - na pozemkových parcelách č. 1550, 1551, 1552, 1553, 1556 (louky a pastviny se stromy) a na č. 1554 (pole).

1830. Dolní mlýnek (Niedermühle) čp. 50 na Něžínském potoce v katastru Luboměře pod Strážnou. Výřez z mapy Císařských otisků stabilního katastru Moravy a Slezska

1. Josef Richter byl v obci veřejně činný. Ve farním orchestru hrál na violu.
2. Dnes Lipná, Původní název obce byl Lindenau.
3. Dnes Luboměř p. S., původní název obce byl Liebenthal.
4. Zaniklá obec na Libavsku s původním názvem Rudelzau.
5. Zaniklá obec Altwasser na Libavsku s poutním kostelem Sv. Anny.

1930. Budova Dolního mlýnku čp. 50 za majitele Franze Neubauera. Čelní pohled na zděnou budovu mlýna. Dieter Lehrert: Liebenthal - Geschichtliche Zeittafel Ortschronik, 2017. Archiv Jindřicha Machaly

Marie Schmiedt (*1900) se provdala v Luboměři pod Strážnou dne 23. září 1919 za Adolfa Ondřeje (*1895 Luboměř). Archiv Evy Zezulkové

1890 -1900 Liebenthal, příklad podobného hospodářství (Dolní mlýnek ?) se zaměstnanci. Archiv Evy Zezulkové

První dochovaná písemná zmínka o koupi Dolního mlýnku je z Potštátského zámku z roku 1636. Z tohoto zápisu je zřejmé, že Christoff Rericht hospodařil na mlýně již před rokem 1626. Za deset let však zůstal vrchnosti dlužen, a tak vrchnost mlýn prodala na roční splátky za obvyklý úrok.

V roce 1641 koupil mlýn od Christophera Rerichta mlynář Georg Grosmann s manželkou. S Katharinou, dcerou Paula Polzera, byl ženatý od roku 1628. V roce 1660 se stal novým majitelem mlýna Thomas Berger (*1626). S manželkou Evou měli v letech 1659 - 1666 pět dětí.

Chronologický sled majitelů / mlynářů Dolního mlýnku čp. 50

<i>Doba držení mlýna</i>	<i>Jméno a příjmení majitele mlýna</i>	<i>Datum a místo nar. majitele mlýna</i>	<i>Rodné jméno manželky - manžela</i>	<i>Datum a místo nar. manželky-manžela</i>
1626	<i>Christoph Rerich</i>		<i>Marghareta</i>	
1641	<i>Georg Grosmann</i>		<i>Katharina Polzer</i>	
1660	<i>Thomas Berger</i>	1626	<i>Eva</i>	
1692	<i>Georg Berger</i>	1664 Luboměř p. S	<i>Eva</i>	
1729	<i>Georg Berger ml.</i>	před 1700	<i>Rosina</i>	
1750	<i>Joannes Thynn</i>	1716 Luboměř p. S	<i>Anna Marie Berger</i>	1727 Luboměř p. S.
1779	<i>Joannes Georg Thynn</i>	1752 Luboměř p. S	<i>Anna Marie Tyll</i>	1760 Barnov
1781	<i>Augustin Michalka</i>	1751 Spálov	<i>Anna Maria Tyll</i>	1760 Barnov
1801	<i>Baltazar Scholz</i>		<i>Anna Maria Tyll</i>	1760 Barnov
1821	<i>Augustin Michalka ml.</i>	1795 Luboměř p. S	<i>Theresia Mück</i>	1796 Padesát Lánů
1843	<i>Johann Jahn</i>	1811	<i>Karolina Scholz</i>	1816 Barnov
1852 1)	<i>Josef Göbel</i>		<i>Johanna Ludwig</i>	
1855 2)	<i>Franz Mück</i>	1818 Krasov	<i>Franziska Schwarz</i>	1831 N. Těchanovice
1869	<i>Karl Beier</i>	1812 Barnov	<i>Elisabeth Mück</i>	1822 Luboměř p. S
1880	<i>Anna Maria Schmiedt</i>	1854 Kyžlířov	<i>Josef Bartuschek</i>	1855 Podlesí
1882 3)	<i>Anton Schmiedt</i>	1843 Kyžlířov	<i>Beata Wick</i>	1845 Nejdeč
1898	<i>Josef Schmiedt</i>	1873 Kyžlířov	1. <i>Marie Kalig</i> 2. <i>Anna Beranek</i>	1875 Barnov 1873 Luboměř p. S
1921	<i>Anna Schmiedt</i>	1873 Luboměř p. S	<i>vdova (roz. Beranek)</i>	1873 Luboměř p. S
1926	<i>Adolf Sauer</i>	1896 Amoltice	<i>Emma Treutler</i>	1898 Nová Ves
1930	<i>Franz Neubauer</i>	1877 Heřmanice	<i>Anna Unger</i>	1882 Spálov
1935	<i>Ferdinand Neubauer</i>	1909 Heřmanice	<i>Sophie Schiftner</i>	1908 Luboměř p. S
1943-1946	<i>Sophie Neubauer</i>	1908 Luboměř p. S	<i>Josef Sykora</i>	

Jedním ze synů byl Georg Berger (*1664), který od svého otce Thomase koupil mlýn v roce 1692. Thomas Berger zemřel v roce 1701 ve věku 75 let. V letech 1692-1750 na mlýně hospodařili mlynář Georg Berger (1692 – 1792) a po něm do roku 1750 jeho syn Georg Berger ml. (*1700), který v roce 1750 prodal Dolní mlýnek Joannesu Thynnovi - někdy Tinn - (*1716). Jeho žena Anna Maria (*1727) byla dcerou mlynáře Georga Bergera ml. Měli syna Joannese Georga Thynna (*1752), který se v roce 1779 oženil s Annou Marií Tyll (*1760), dcerou mlynáře Josefa Tylla ze Lhoty (Schneckenmühle na řece Odře). Joannes Georg Thynn zemřel v roce 1780 a vdova Anna Marie Thynn se provdala za mlynáře Augustina Michalku (*1751). Ten pocházel ze Spálova, kde byl jeho otec Laurenc Michalka mlynářem. Rok po smrti Joannese Georga Thynna se Augustin Michalka v roce 1781 oženil už s „dvojnásobnou“ vdovou Annou Marií Thynn, která se stala v roce 1800 manželkou dalšího majitele Dolního

mlýnka - mlynáře Baltazara Scholze. Anna Marie Scholz zemřela jako vdova až v roce 1834.

Po smrti Baltazara Scholze v roce 1821 se stal majitelem mlýna syn mlynáře Augustina Michalky Augustin Michalka ml. (*1795), jehož manželkou byla Theresie Mück, dcera mlynáře z obce Padesát Lánů. V roce 1843 koupil Dolní mlýnek od Augustina Michalka ml. vojín 10. roty lehké pěchoty c.k. 54. řadového pěšího pluku Johann Jahn (*1811) s vdovou Karolínou Klein (*1816), dcerou mlynáře z Barnova Karla Scholze. V roce 1859 uzavřel budoucí majitel Dolního mlýnka Karl Baier (*1818) druhé manželství s Elisabeth Mück (*1818) z Luboměře p. S. Pro zajímavost uvedme, že z prvního manželství měl Karl Baier dceru Theresii, která měla syna Josefa s Ferdinandem Mückem, bratrem předchozího mlynáře Franze Mücka. Od roku 1880 přešel Dolní mlýnek čp. 50, známý mezi obyvateli jako Schmiedův mlýn, do vlastnictví rodiny Schmiedt (někdy

také Schmidt nebo Schmid), kdy jej získala Marie Anna Schmiedt. Narodila se 17. srpna roku 1854 v Kyžlířově jako druhé dítě manželům Johannovi a Josefě, rozené Röder. Pro otce Johanna Schmiedta to bylo již druhé manželství. V roce 1881 se Anna provdala za syna mlynáře z Podlesí Josefa Bartuschka. Dne 20. srpna 1881 vypukl ve mlýně požár, zřejmě vlastním zaviněním. V roce 1882, kdy se jim narodila dcera Sophia, mlýn prodali manželům Maderovým a přestěhovali se do Potštátu k bratru Marie Anny Michaelu Schmiedtovi.

Josef Bartuschek se od roku 1930 zdržoval v Budišově nad Budišovkou, kde zemřel jako zcela nemajetný 21. listopadu 1938. Manželé Maderovi prodali mlýn za 8 dnů Antonu a Beátě Schmiedtovým. Anton Schmiedt byl nevlastním bratrem Marie Anny Bartuschek. Narodil se 2. dubna 1843 v Kyžlířově manželům Johannovi a Therezii, rozené Wick v prvním manželství Johanna Schmiedta. Therezie Schmiedt, rozená Wick, pocházela z rodiny mlynářů z Nejdku. Po smrti Antona Schmiedta v roce 1898 přešel mlýn do rukou jeho syna Josefa Schmiedta. Ten se narodil 4. listopadu 1873 manželům Antonovi a Beátě, rozené Wick. V roce 1899 se oženil s Marií Kalig. V září 1900 se jim narodila dvojčata – dcery Marie a Aloisie Schmiedt. Jejich matka zemřela v srpnu 1902, poté se Josef Schmiedt podruhé oženil s Annou Beránek. Po smrti Josefa Schmiedta v roce 1921 vdova Anna Schmiedt prodala Dolní mlýnek manželům Adolfovi a Emě Sauerovým. Přestěhovala se do Hranic, kde 26. února roku 1945 zemřela. Rokem 1921 tak po 46 letech přešlo držení mlýna z rodiny Schmiedt do rukou nových majitelů. Adolf Sauer se narodil v Arnolticích v roce 1896. Byl mlynářem v Nové Vsi u Rýmařova a tam se také v roce 1919 oženil s Emmou Treutler (*1898). V březnu roku 1926 spolu koupili Dolní mlýnek od vdovy Anny Schmiedt (Beránek). Vlastnili jej do roku 1930, kdy ho prodali manželům Franzovi a Anně Neubauerovým. Franz Neubauer pocházel z Heřmanic u Oder, kde se narodil v roce 1877, jeho žena Anna Unger (*1882) pocházela ze Spálova. V roce 1935 převedli mlýn na syna Ferdinanda (*1909) a jeho manželku Sophii, rozenou Schiffner (*1908). Ferdinand Neubauer padl 18. září 1941 na bojišti 2. světové války a vdova Sophie Neubauer se tak v roce 1943 stala jedinou majitelkou Dolního mlýnka čp. 50. Pravděpodobně na konci války ještě uzavřela sňatek s krejčím Josefem Sykorou (*1894), se kterým měla syna Bruna (*1943). Dne 1. října 1946 byli obyvatelé Dolního mlýnka - Ilse (*1937) a Anna (*1939) Neubauerovy a Josef, Sophie a Bruno Sykorovi - vysídleni do Německa (Sběrné středisko Moravský Beroun).

Vysídlení původního obyvatelstva německé národnosti spolu s pozdějším začleněním území obce Luboměř pod Strážnou do Vojenského újezdu Libavá způsobilo přerušení jeho „civilního“ vývoje včetně následného zániku Horního i Dolního mlýnku. Na něčínských lukách však dodnes zůstaly přírodní poklady - různé byliny, jako např. sněženky, konvalinky, kostival, plicník, arnyka, sasanka hajní a pryskyřníkovitá, dymnivka, břehy potoka lemují plazivé oddenky devětsilu. Ještě v sedmdesátých letech minulého století byl Něžčinský potok plný pstruhů a raků, vyskytovali se zde i úhoři. Od let devadesátých ale v období letních měsíců Něžčín pravidelně vysychá a ve zbylých tůňkách přežívají jen nejodolnější druhy.

Poděkování za spolupráci při zjišťování historie „Mlýnků“ patří Mgr. Jaroslavě Šustkové ze Spálovského archivu a Ing. Evě Zezulkové, příbuzné mlynářského rodu Schmiedt (viz foto Marie Schmiedt – Ondřej/*1900).

Za HVS Odry článek připravil Pavel Kašpar st.

Použité zdroje:

PK velkostatek_Potstat_inv_c_444_1602 - 1737_Liebental. ZA Olomouc.

PK velkostatek_Potstat_inv_c_445_1712 - 1844_Liebental. ZA Olomouc.

PK velkostatek_Potstat_inv_c_446_1801 - 1863_Liebental. ZA Olomouc.

PK Liebental No.49, 1876 – 1925. KÚ Opava.

PK Liebental No. 50, 1880 – 1943. KÚ Opava.

Lehrert Dieter: Liebenthal - Geschichtliche Zeittafel Ortschronik, 2017.

Databáze vodních mlýnů - vodni mlyny.cz.html (Luboměř p. S. - Horní mlýn a Dolní mlýn).

Šustková J., Kašpar P.: Historie zaniklých „Mlýnků“ na Něžčinském potoce. Vlastivědný zpravodaj Spálovska. Oderské vrchy, ročník XXXVI/2021, č. 3 – 4. Vydavatel Vlastivědný spolek Spálov.

Mík Rudolf: Kronika dle abecedy, 1930 - 1973. Archiv Spálov.

Kašpar P., Zezulková E., Šustková J.: Za zaniklými „Mlýnků“ v údolí Něžčinského potoka. POODŘÍ – časopis obyvatel horní Odry, XXV. ročník, č.1/2022. Vydavatel: Společnost přátel Poodří.

Sčítací operáty obce Luboměř pod Strážnou, 1857, 1869, 1880, 1890, 1900, 1910. Moravský Beroun, 1921. Soka Bruntál.

Sčítací operáty obce Kyžlířov a Barnov, 1857, 1869, 1880, 1890, 1900. Soka Přerov.

Rodné, oddací a úmrtní matriky obcí Luboměř p. S., Kyžlířov, Barnov, Velká Střelná. ZA Olomouc.